

Nacht van de Nacht.

Vorbereiding: dekens.
 Paraplu's.
 Microfoon installatie.
 Kinderen t/m 9 jaar een zwemvest.

- 1) **Start in de Poelboerderij** eventueel in de filmzaal
Heet de mensen welkom namens de Poelboerderij en stel jezelf voor.
- 2) **Geef een korte uitleg van het Wormer en Jisperveld** bij de kaart en laat de vaar route zien.
- 3) **Eventueel filmpje van NvdN-organisatie als presentatie tonen.**

De Nacht van de Nacht is een initiatief van de provinciale Natuur- en Milieufederaties. De Noord-Hollandse federatie is in 1996 opgericht en daarmee de oudste. In Noord-Holland zijn er 130 natuurverenigingen bij de Federatie aangesloten zoals IVN, KNNV en Vogelwacht. In 2025 wordt de Nacht van de Nacht voor de twintigste keer gehouden.

Info:

In 2006 is de eerste Nacht van de Nacht georganiseerd om ons bewust te maken van het vele (vaak overbodige) licht dat tegenwoordig 's nachts buiten brandt. Daardoor raken veel dieren die aangewezen zijn op de nacht in de war of kunnen niet voldoende aan voedsel komen.

Trekvogels die in de nacht trekken kunnen ook erg in de war raken van helverlichte booreilanden.

De Nacht van de Nacht is nu jaarlijks en er zijn landelijk ongeveer 500 activiteiten waar zo'n 40.000 tot 50.000 deelnemers aan mee doen.

In 1988 is in de V.S. de International Dark Sky Association opgericht, die ijvert voor de tegenwoordig zo schaarse duisternis. Deze club wijst over de hele wereld Dark Sky Parken aan die voldoen aan hun criteria van duisternis. In Nederland zijn dit de Rottumerplaat (tussen Rottumeroog en Schiermonnikoog) en het Lauwersmeergebied. De Rijks Universiteit Groningen heeft in het Lauwersmeergebied een duisternis-meter geplaatst.

Enkele artikelen in kranten en tijdschriften over duisternis en het gebrek eraan:

- Op basis van een grootschalig onderzoek op 19.000 plekken overal op aarde. Kunstlicht neemt per jaar over de gehele aarde met tien procent toe. Vooral het zogenaamde blauwe licht neemt toe doordat natriumlampen worden vervangen door LED's.
- Gevoelig telescopen hebben veel last, zelfs tot schade aan toe, van fel stralende satellieten. In september 2022 is de communicatiesatelliet Blue Walker 3 als test gelanceerd. Die heeft door zijn reusachtige uitvouwpanelen een enorme helderheid. Het is de bedoeling dat er 243 stuks in een baan om de aarde komen. Sinds 2019 heeft SpaceX van Elon Musk al 5.000 communicatiesatellieten in een relatief lage baan om de aarde gestuurd. Dat moeten er 40.000 worden om hoogwaardige communicatie op alle plekken op aarde mogelijk te maken. Deze satellieten zijn inmiddels wat aangepast met donkere verf en een iets gewijzigde stand ten opzichte van de aarde.

Noordse woelmuis

De Zoogdierenvereniging heeft 2025 uitgeroepen tot het jaar van de woelmuis. Dit dier en vooral de Noordse woelmuis komt ook in het Wormer- en Jisperveld voor. Het is een ondersoort en overblijfsel van de laatste IJstijd (10.000 jaar geleden).

Uiterlijk: de Noordse woelmuis is een grote woelmuis met een brede kop en een relatief lange staart. Meestal heeft de Noordse woelmuis een donkerbruine rugvacht en een donkergrijze buikvacht, maar ook lichtere exemplaren komen voor. De vacht is lang en glanzend. De oren vallen nauwelijks op. De staart is ruim 33 procent van de kop-romplengte. De vrij grote, donkergekleurde achtervoeten hebben contrasterende witte nageltjes. De Noordse woelmuis lijkt sterk op de aardmuis en de veldmuis, die beide echter wat kleiner zijn en een kortere staart hebben. Ook lijkt hij op de woelrat, die groter is.

Afmetingen: kop-romplengte 95 à 161 mm, staartlengte 24 à 77 mm, gewicht 15 à 103 gram.

Leefwijze en voedsel:

De Noordse woelmuis is 's zomers vooral 's nachts actief en 's winters meer overdag. Daarbij rust hij regelmatig tussendoor. Hij kan goed zwemmen en duiken en doet dit ook vrijwillig. De dieren kunnen goed graven, waarbij kleine 'molshopen' gevormd worden. Net als de meeste andere woelmuizen is de Noordse woelmuis een vegetariër. Op het menu prijken allerlei plantendelen: groene delen van riet, biezen, zeggen en grassen maar, vooral 's winters, ook wortels, zaden en schors. Af en toe wordt het dieet aangevuld met insecten. Het voedsel wordt vaak meegenomen onder de grond om op te eten of te bewaren.

Territorium en verblijfplaats:

Tijdens het voortplantingsseizoen zijn mannetjes territoriaal. Gemiddeld leeft een mannetje in een gebied van 2000 m², het territorium van vrouwtjes is 500 m². Het leefgebied van een mannetje kan dat van meerdere vrouwtjes overlappen. Soms leven vrouwtjes in kleine groepjes, vaker alleen. De soort maakt gangen onder de grond met nest- en voorraadkamers waarbij bovengronds kleine molshopen ontstaan. De diameter van de holletjes bedraagt 4 tot 5 cm, die van de aardhopen 10 tot 20 cm. De hollen zijn met paadjes verbonden. In ondiepe kamers worden 's winters voedselvoorraden bewaard en vooral gevuld met korte stukjes stengels van kruiden en grassen. Het nest bevindt zich ook wel bovengronds, bijvoorbeeld onder riethopen. Het nest bestaat uit mos, biezen en grassen. 's Winters worden grotere en zorgvuldiger gemaakte nesten gebouwd dan 's zomers.

Voortplanting en leeftijd:

De periode van voortplanting bij de Noordse woelmuis is april tot oktober. Het vrouwtje krijgt 3 tot 4 worpen in die periode, met gemiddeld 3 tot 7 jongen. De draagtijd is ongeveer 21 dagen. Noordse woelmuizen worden doorgaans niet ouder dan 18 maanden.

[Bovenstaande info over de Noorse Woelmuis is aan de gids of- en wanneer hij dit wil vertellen.](#)

4) Hierna gaan we naar de Boot.

Let op er is geen toilet aan boord.

5) Op de Boot de Schipper voorstellen (kun je ook in de filmzaal doen)

Let op veiligheid bij uitvaren.

Tijdens de excursie gebruik je de basis informatie van de Algemene Excursie!

Aangevuld met je eigen informatie die je kunt vertellen.

Let op: laat de bezoekers voornamelijk van de rust en de nacht genieten.

6) Terug in de Botenloods:

Bedank in de loods de gasten voor hun aandacht en de schipper.

Wijs de gasten nog op andere mogelijkheden voor excursies en vraag of ze in de Poelboerderij een enquête willen invullen.

Tevens krijgen ze daar nog een Kom Snert aangeboden.

Eventueel sterrenkijken in de Trickel (hangt van weer en de sterrenexpert af).

Let op dat de Verrekijkers, dekens etc. weer op hun plek belanden.

Help de schipper met de zitkussens op te bergen.

Zet de microfooninstallatie op z'n plek in het kantoor en sluit hem aan op het lichtnet.

Einde.